

# Kanyó Ferenc emlékezete (1934–2009)

In memoriam Ferenc Kanyó (1934–2009)



DOI 10.14232/belv.2019.2.15      <https://doi.org/10.14232/belv.2019.2.15>

Cikkre való hivatkozás / How to cite this article: Farkas Csaba (2019): Kanyó Ferenc emlékezete. Belvedere Meridionale 31. évf. 2. sz. 207–209. pp.

ISSN 1419-0222 (print)

ISSN 2064-5929 (online, pdf)

(Creative Commons) Nevezd meg! – Így add tovább! 4.0 (CC BY-SA 4.0)

(Creative Commons) Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0)

[www.belvedere-meridionale.hu](http://www.belvedere-meridionale.hu)

10 évvel ezelőtt hunyt el Kanyó Ferenc, a Csongrád Megyei Levéltár nyugalmazott főlevéltárosa, akinek szeretnénk méltó emléket állítani. A megemlékezés ősi, szép szokása az emberiségnek. Ilyenkor az a közösség, amelyhez az elhunyt éveken át tartozott, s amellyel valamikor együtt dolgozott, egyszer megáll, hogy tisztelegjen eltávozott alakja előtt. Álljunk tehát meg egy pillanatra, és pillantsunk vissza munkatársunk életének főbb állomásaira.

Kanyó Ferenc Kecelen született 1934. szeptember 10-én sokgyermekes családban. Özvegy édesanyja nevelte fel őket, aki szegénysége dacára minden elkövetett gyermekei fejlődése érdekében. Ennek következtében Kanyó Ferenc 1953-ban Baján el tudta végezni a tanítóképzőt, majd 1957-en magyar–történelem szakos tanári diplomát szerzett a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán. 1957–1963 között a vasútforgalmi technikumban oktatott, majd az ott alakult felsőfokú technikumban folytatta tanári pályafutását. Miután ez a felsőfokú intézmény Győrbe költözött, 1969. augusztus 15-től Kanyó Ferenc a MSZMP Csongrád Megyei Pártbizottsága Oktatási Igazgatóságának előbb munkatársa, majd igazgatója lett 1989. évi nyugdíjazásáig. 1992-től mintegy 10 éven át nyugdíjasként a Csongrád Megyei Levéltár félállású munkatársaként a MSZMP Archivumának kezelőjeként dolgozott.

Tudományos munkásságát már a pártapparátusban megkezdte, 1971-ben egyetemi doktori, 1988-ban a történettudomány kandidátusa címet szerezte meg. Disszertációját a *Szeged és a Dél-Alföld felszabadítása* címmel készítette el. A történelem iránti vonzódását a második világháborút megjárt nagybátyja háborús történetei inspirálták, nem véletlenül választotta tudományos munkássága fő irányának a második világháború hadtörténetét. Kezdeti tanulmányai ugyan az MSZMP utasításait követve a munkásmozgalomról íródtak, (Népfrontpolitika és pártharcok Csongrád megyében, Szabad Szakszervezetek újjászerveződése Csongrád megyében, a forradalmi tömegmozgalom kialakulása Csongrád megyében 1944 őszén), és zömében a munkahelyének évkönyveiben jelentek meg. Foglalkozott ebben az időszakban a Független Kisgazdapárt Csongrád megyei újjászerveződésével is. (Móra Ferenc Múzeum Évkönyve 1972.), az igazoló bizottságok 1945–1948 közötti tevékenységével is. (JATE Acta Tudományos szocializmus XII., 1973.)

Hadtörténeti munkái az 1970-es évek II. felétől datálódnak. Ebben a témakörben készült el, a *Német-magyar tervek Szeged visszafoglalására 1944 októberében* (1981) és a *Szeged stratégiai légibombázásai 1944-ben* (1983), *Szeged kiürítése a felszabadulás előtt* (1984) valamint *Szeged felszabadulásának vitatott kérdései* (1986) című tanulmányai, amelyek mintegy előrevetették ezen munkák szintézisét, Szeged második világháborús történetének összefoglalását a Szeged monográfia 4. kötetében (Szerkesztette: Serfőző Lajos.) Ezen tanulmányok, bár szemléletükben vitathatóak, mégis adatgazdagságuk okán hasznosan forgathatóak, mind a szaktudomány képviselői, mind a szélesebb olvasóközönség számára. Kanyó Ferenc nem csak a hazai forrásokat tárta és dolgozta fel, hanem pártbeli tisztségét kihasználva szovjet forrásokat is képes volt bekapcsolni a tudományos kutatómunkájába, így a korszakbeli történészeknél jóval pontosabb leírásokat készíthetett.

A rendszerváltás után Kanyó, immár főlevéltárosként tovább folytatta a hadtörténeti kutatásait, amelynek fő iránya a veszteségkutatás lett. Ebben a témakörben jelentek meg vitathatatlanul a legfontosabb munkái. Közülük elsőként a társszerzőként készített *A második világháború szegedi hősei és áldozatai* című kötet említhető meg, amely a mai napig alapforrás mind a történeti kutatók, mind a kötetben szereplő személyek leszármazottai számára. (Tanulmányok Csongrád megye történetéből, XXIII, 1996.) Ehhez a munkához kapcsolódott később az immár társszerző nélkül

készült *Szeged és környéke második világháborús hősei és áldozatai* című munka, amelyik az előző kötet kiegészítéseit, pótlásait és esetleges javításait, valamint a városhoz csatolt községek adatait tartalmazta. (Tanulmányok Csongrád megye történetéből XXIII/A, 2000). Végezetül e sorba tartozik még a *Világháborúk szegedi hősi halottai* című kiadvány (2002), amely az első és második háború szegedi háborús elesettjeinek a névsora kiváló bevezető tanulmánnyal együtt.

Kanyó Ferenc az 1990 utáni helytörténeti monográfiák elkészítésében is jelentős szerepet vállalt, megírta Bordány község történetét (2000), társszerzőként dolgozott Mórahalom (1992), Kistelek (1991), Öttömös (1998) és Szatymaz (2002) történeti monográfiájában.

Ebben az időszakban természetesen más kisebb munkái is készültek, így például a *Dokumentumok a zsidóság üldöztetésének történetéhez. Iratok a Csongrád Megyei Levéltárból* (Budapest 1994). Kanyó Ferenc jelentős tudományos közéleti tevékenységet is végzett, 1981–1994 között az MTA Szegedi Akadémiai Bizottság Jelenkortörténeti Munkabizottságának vezetői feladatát látta el, a bölcsészkaron pedig 1990 után hadtörténeti kurzust vezetett ameddig az ereje bírta, sok hallgató szakdolgozatának és „phd” dolgozatának szakvezetője volt. Kanyó Ferenc 2009-ben bekövetkezett halálával jelentős űrt hagyott maga után. Tudományos tevékenységének értékét mi sem jelzi jobban, mint, hogy köteteinek forgatása ma is megkerülhetetlen a kutatók számára.

Dr. Farkas Csaba  
főlevéltáros  
Magyar Nemzeti Levéltár  
Csongrád Megyei Levéltára